

операції залежать від погодних умов і змін навколишнього середовища, до яких важко отримати доступ, особливо для великих ферм. Застосування великих даних і аналітики в сільському господарстві допомагають фермерам прогнозувати кругообіг води або режим опадів.

Населення світу зростає з неймовірною швидкістю. У результаті нові інновації в сільському господарстві стали необхідними для забезпечення виживання людства. У наступне десятиліття науковці, фермери та уряди країн по всьому світу будуть зосереджені на розробці інновацій і нових технологій для підвищення глобальної продуктивності сільськогосподарських культур, підтримки дрібних фермерів і зменшення впливу сільського господарства на навколишнє середовище.

Список використаних джерел:

1. Офіційний веб-сайт Jiva. Top 13 Agriculture/Farming Innovations of 2023. URL: <https://www.jiva.ag/blog/top-13-innovations-in-agriculture-farming>;
2. Антощенкова В. В., Кравченко Ю. М. Земельна реформа, досвід, тенденції та перспективи. Вісник ХНТУСГ імені Петра Василенка. 2018. Вип. 193. С. 94-102;
3. Антощенкова В.В., Семперович І.В. Основи глобального продовольчого забезпечення. Економіка та суспільство. Випуск №59. 2024. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-26>;
4. Антощенкова В.В. Організаційно-економічний механізм інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств. Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва, Сер. Економічні науки. 2021. №2. Том. 1. С. 161-170;
5. Онегіна В.М., Антощенкова В.В.. Дифузія інновацій в аграрному бізнесі в Україні. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2021. №2. С. 22-27.

Тараканов М.Л., канд. екон. наук, с.н.с.

Носова Н.І. провідний інженер

ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України», м. Одеса, Україна

Роль сучасних технологій у забезпеченні продовольчої безпеки України

Останнім часом посилюються глобалізаційні зрушення в економічних системах держав світу, що знаходить відображення в інституційному та ринковому бізнес-середовищі. Тому своєчасне прийняття управлінських рішень на загальнодержавному рівні у частині розроблення планів та стратегій, особливо у питаннях формування продовольчої безпеки має першочергове значення. Формування стратегії розвитку України, особливо в умовах воєнного стану, передбачає необхідність формування низки показників економічної безпеки, у першу чергу це стосується рівня самозабезпечення продовольством і вирішення проблем імпортозаміщення. Ці напрямки виступають елементами міжнародної конкурентної позиції країни у глобальному вимірі та визначають

напрямки її сталого зростання і безпосередньо впливають на забезпечення продовольчої безпеки.

Поняття «продовольча безпека» в широкому розумінні характеризує стан продовольчого ринку як окремої людини, так і громади, регіону, держави і світу в цілому, що видно на рис. 1.

Рис. 1. Ієрархічна модель формування продовольчої безпеки

У забезпеченні продовольством населення і вирішенні тим самим питань продовольчої безпеки великого значення набуває використання сучасних технологій, які останнім часом все ширше використовуються у всіх сферах життєдіяльності людей. Не залишився поза увагою і агропромисловий комплекс, до складу якого зокрема входить ринок овочів.

Ринок овочів, якому притаманні особливості відтворювального процесу, є одним із стратегічних агропродовольчих ринків, що забезпечує продовольчу безпеку країни. По-перше, товарна номенклатура об'єднує велике різноманіття продукції (свіжі, заморожені та сушені овочі, консерви та ін.). В Україні вирощується понад 100 видів овочів, з них більш поширеними є близько 40, кожен з яких потребує застосування особливої агротехніки. По-друге, овочевому ринку притаманна ускладнена механізація виробничих процесів та значні витрати ручної праці. По-третє, споживчий попит на овочеву продукцію носить сезонний характер, а «борщовий набір» користується попитом продовж всього року. Відсутність належних умов зберігання, пакування та постачання продукції на ринок генерує низький рівень доданої вартості та втрати значної частки врожаю. По-четверте, умови функціонування ринку наближені до ринкової моделі чистої (досконалої) конкуренції через переважну концентрацію овочевого виробництва в складі дрібних та малих форм господарювання.

Ринок овочів потребує особливої уваги і не лише з причини збагачення організму людини вітамінами, мінералами та корисними елементами, а й з

причини того, що він вимагає особливої великих фінансових витрат на впровадження новітніх технологій.

Використання сучасних технологій дозволяє збільшувати врожайність та якість сільськогосподарських культур, а такі методи, як селекція, гібридизація рослин, генна інженерія сприяють створенню найбільш продуктивних видів агрокультур. З кожним роком на поля виїжджають все більш високотехнологічні агрегати, обладнані GPS-навігацією і системою телематики. А впровадження сучасного інструментарію діагностики надає можливість контролювати стан сільгоспугідь, здійснювати моніторинг різних процесів: рівня водозабезпечення, своєчасного внесення добрив, коригування заходів обробки рослин, що дає можливість визначати оптимальні умови для виробництва сільськогосподарських культур [1]. Також у системі ринкового відтворювального циклу використання сучасних технологій забезпечує відстеження у реальному часі надходження сільгосппродукції до торгових мереж та її реалізацію, що створює сприятливі умови для усунення логістичних розривів в ланках товароруху продукції.

Одним з пріоритетних напрямів використання сучасних технологій є геоінформаційні технології (ГІС) для відстеження стану ґрунтів, водойм, відходів, регулювання вегетації рослин, їх зрошення тощо [2]. ГІС-технології надають можливість оперативно визначати сільгоспугіддя, які потребують першочергової меліорації. Це дозволяє скорочувати витрати на оперативне отримання необхідної інформації та обробку даних, що сприяє підвищенню врожайності сільгоспкультур та упереджає можливий негативний вплив на довкілля.

Іншим перспективним напрямом використання сучасних технологій є виробництво та використання агродронів. Так, у 2023 році український стартап FarmFleet експортував першу партію агродронів на ринок США [3] і продовжує активно працювати над реалізацією свого продукту для американського сільськогосподарського ринку. Один із засновників стартапу зазначив, що в Україні технологією FarmFleet скористалося 15 сервісних компаній, кожна з яких є досить потужним сервісним бізнесом, де кількість дронів на одному підприємстві сягала 20 бортів [4].

Відповідно до воєнного стану та повоєнного відновлення сільського господарства використання SMART-технологій має здійснюватись для підвищення врожайності сільськогосподарських угідь, балансування попиту та пропозиції на агропродовольчих ринках, створення нових видів продукції тощо.

Для досягнення даних цілей з урахуванням особливостей функціонування агропродовольчих ринків пропонується комплекс заходів:

1. створення інформаційної системи з оперативного планування відтворення товароруху аграрної продукції від виробництва сировини до реалізації готових продуктів кінцевим споживачам;

2. впровадження інструментів з раціонального використання енергоресурсів, зокрема, електроенергії, газу та інших на засадах програмного забезпечення процесу системного відстеження та оптимізації енерговитрат на вирощування, збір та реалізацію сільськогосподарської продукції;

3. здійснення постійного моніторингу для збору оперативної інформації відносно рівня освоєності сільськогосподарських земель, та прогнозування врожаїв, вирощування сільськогосподарських культур шляхом використання супутникового спостереження й БПЛА за обсягами та термінами поливу, своєчасного виявлення зон розповсюдження бур'янів та їх усунення, раціонального використання зрошувальних систем і внесення добрив;

4. запровадження сенсорних приладів щодо контролю параметрів функціонування всіх ланок відтворювального процесу, починаючи з посівного поля і закінчуючи якісними параметрами реалізації продукції кінцевим споживачем;

5. поширення використання робототехніки в якості фактору, доповнюючого нестачу трудових ресурсів, в першу чергу, у сферах виробництва, збирання сільськогосподарських культур та їх доробки.

Список використаних джерел:

1. Технології в сільському господарстві URL: <https://landlord.ua/news/tehnolohii-v-silskomu-hospodarstvi/>;
2. ГІС технології в сільському господарстві URL: <https://eos.com/uk/blog/suchasni-tehnolohii-v-silskomu-hospodarstvi/>;
3. Український стартап FarmFleet поставив першу партію промислових дронів до США <https://dev.ua/news/farmfleet-postavyv-droni-do-ssha/>;
4. Український стартап експортував першу партію агродронів на ринок США URL: <https://uaivf.com.ua/ukrayinskyj-startap-eksportuvav-pershu-partiyu-agrodroniv-na-rynok-ssha/>.

Тишечко А.В., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії*
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
Україна

Підходи до запровадження електронної платформи Єдиної державної електронної системи управління галуззю рибного господарства «ЄРиба»

Електронна платформа Єдиної державної електронної системи управління галуззю рибного господарства має ряд переваг, які сприяють покращенню ефективності та прозорості управління галуззю. Важливим є збільшення ефективності адміністративних процесів, бо електронна платформа дозволяє автоматизувати багато адміністративних процедур, таких як подання заявок на отримання ліцензій, подання звітності та сплату податків. Це допомагає зменшити час, необхідний для виконання цих процедур, та покращує загальну продуктивність галузі. При цьому спостерігається покращення доступу до інформації. Завдяки електронній платформі учасники галузі можуть легко отримати доступ до різноманітної інформації, такої як законодавство, нормативно-правові акти, статистичні дані та інша релевантна інформація. Це

* Науковий керівник – Н. М. Вдовенко, д-р екон. наук, професор.